



عکس‌ها: امیرحسین زاکری/اقتصادی

مالیات ستانی، بدون خط قرمز

تقوی نژاد، رئیس سازمان امور مالیاتی: هدف ما اعتمادسازی میان مؤدیان و سازمان است

سید صاحب‌صادق / نظام مالیاتی کشور در سال‌های اخیر، در آستانه یک تحول عظیم و یک نوگرایی بنیادی قرار گرفته و حاصل مجموعه اصلاحات و تحولات این سال‌ها، افزایش درآمدهای مالیاتی، ارتقای شفافیت اقتصادی، ارتقای توان نظام مالی کشور، بهبود رابطه مردم و نظام مالیاتی و اجرای عدالت مالیاتی بوده است. اتخاذ چنین رویکردی به موازات مکانیزاسیون نظام مالیاتی، باعث شده درآمدهای مالیاتی در سه سال اخیر، روند رو به رشدی داشته باشد. بررسی وصولی درآمدهای مالیاتی در سه سال مذکور نشان می‌دهد میانگین رشد درآمدهای مالیاتی در این سال‌ها، ۲۸/۵ درصد بوده و همچنین نسبت مالیات به هزینه‌های جاری از ۴۱ درصد در سال ۱۳۹۲ به ۴۶ درصد در سال ۱۳۹۴ افزایش یافته است. همچنین وصولی درآمدهای مالیاتی در ۱۰ ماهه سال ۹۵ در دو حوزه مالیات‌های مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده، در مجموع حدود ۶۵۷ هزار میلیارد ریال مالیات وصول کرده که ۹۱ درصد تحقق نسبت به بودجه مصوب را نشان می‌دهد. این میزان وصولی نسبت به دوره مشابه سال قبل آن، ۲۸ درصد رشد داشته است. سید کامل تقوی نژاد رئیس سازمان امور مالیاتی کشور بر این اعتقاد است که در دوره جدید با تغییر نگرش رفتاری هم از سوی مؤدیان مالیاتی و هم از سوی سازمان مالیاتی نسبت به مردم شاهد تحول جدی در عملیات اخذ مالیات در کشور بودیم. وی که بیش از یک سال از مدت تصدی مسئولیت‌اش در سازمان امور مالیاتی می‌گذرد از خاطرات تلخ و شیرین خود در این سازمان و همچنین مشکلات و پیچیدگی‌های روند رسیدگی به پرونده‌های مالیاتی می‌گوید. تقوی نژاد از مبارزه بی‌رحمانه با فساد و فرار مالیاتی و همچنین تلاش برای تکریم و احترام به مؤدیان از یکسو و کارکنان مالیاتی از سوی دیگر می‌گوید.

به صورت کلی طی دوره‌ای که از مسئولیت‌تان در سازمان امور مالیاتی می‌گذرد، در حوزه عملیات اجرایی اخذ مالیات با چه مشکلاتی مواجه شده‌اید؟ چه مسائل عمده و ریشه‌ای در حوزه مشکلات وجود دارد؟

مالیات در زمره موضوعاتی است که مشارکت همه مردم را می‌طلبد. نگاه مردمی به فرهنگ مالیات دهی تأثیر به‌سزایی در شیوه عمل دولت دارد. سازمان مالیاتی در حوزه اخذ مالیات نگاه ویژه‌ای به شرایط اقتصادی کشور در بخش‌های مختلف و همچنین مؤدیان مالیاتی دارد. طبیعتاً در اجرای قانون موانعی وجود دارد. مؤدیان به چند دسته تقسیم می‌شوند. عده‌ای از مؤدیان هم به قانون اهمیت می‌دهند و هم از اهمیت نقش مالیات در توسعه اقتصادی کشور آگاهند و بنابراین ضمن رعایت قانون در حوزه مالیات دهی منظم و قانونمند عمل می‌کنند. دسته دوم کسانی هستند که چندان از نحوه مصارف مالیاتی و جایگاه منابع مالیاتی در خدمات عمومی کشور و اقتصاد آگاهی ندارند و بنابراین تلاش می‌کنند که از همه گریزگاه‌های قانونی برای پرداخت کمتر مالیات استفاده کنند. البته ما به دنبال این نیستیم که از هر کسی و به هر نحوی مالیات اخذ کنیم اما به دنبال فرهنگ‌سازی در

دولت‌ها تا
ابتدای دولت
نهم در قالب یک
نظم و انضباط خوب
و با برنامه‌ریزی
مدون و خوب در حال
فعالیت بودند. با این
حال شیرازه نظم و
قانون‌گرایی در دو
دولت نهم و دهم
کاملاً به هم ریخت.
در این شرایط دولت
یازدهم که آغاز به کار
کرد برای اینکه بتواند
روند فعالیت‌های
طبیعی‌اش را از سر
بگیرد شرایط بسیار
سختی را پیش روی
خودش داشت

اما به دنبال فرهنگ‌سازی در زمینه اخذ مالیات هستیم که این اطلاع‌رسانی از نحوه مصارف مالیاتی مشخص شود. البته ما با بخشی از صنوف برای اینکه حق و حقوق دولت را پرداخت کنند هنوز مشکل داریم. مثلاً در زمینه مالیات بر ارزش افزوده این معضل وجود دارد که آیا ۹ درصد مالیات بر ارزش افزوده‌ای که صنوف مختلف از مردم دریافت می‌کنند، همه این ۹ درصد را به سازمان مالیاتی پرداخت می‌کنند یا نه! بنابراین ما باید اطمینان حاصل کنیم که همه این ۹ درصدی که از مردم اخذ می‌شود به ما داده می‌شود یا نه و همچنین به مردم این اطمینان را بدهیم که آنچه تحت عنوان مالیات بر ارزش افزوده از آنان دریافت می‌شود به جیب اشخاص خاص نمی‌رود بلکه به سازمان امور مالیاتی پرداخت می‌شود. این یکی از مشکلات ماست.

یک معضل مربوط به دفاتر حساب و کتاب شرکت‌ها و نحوه هزینه‌درآمد است که هنوز به صورت کامل جانپنداده است. معضل بعدی به تعارضات قانونی برمی‌گردد. نوع نگاهی که به برخی مشاغل و شرکت‌ها وجود دارد ممکن است برای مردم در دسرهایی ایجاد کرده باشد. مثلاً ما بر اساس قوانین مالیاتی و به موجب تبصره ماده ۱۸۶ قانون، کسانی که بخواهند تسهیلات بانکی دریافت کنند اگر فرد حقیقی باشد و بالای ۱۰۰ میلیون تومان بخواهد وام بگیرد یا فرد حقوقی باشد و بالای ۳۰۰ میلیون تومان تقاضای دریافت تسهیلات داشته باشد باید از سازمان مالیاتی تقاضای مفاصاحساب بگیرد. خوب ممکن است برخی از شرکت‌ها دفاتر حساب نداشته باشند یا تراز مالی ندارند یا صورت‌های مالی شفاف ندارند. اینها باید بین صورت‌های مالی که به بانک‌ها ارائه می‌کنند و صورت‌های مالی که به سازمان مالیاتی ارائه می‌کنند جمع کنند. منظور شما این است که باید صورت‌های مالی کاملاً شفاف باشد و تفاوتی با صورت‌های مالی ارائه شده به سایر بخش‌ها نداشته باشد؟

منظور این است که این شرکت‌ها نباید صورت‌های مالی متفاوتی به بانک و سازمان مالیاتی ارائه کنند. مثلاً صورت مالی که به بانک ارائه می‌کنند سودده و پربازده باشد برای دریافت تسهیلات ولی صورت مالی زیانده به سازمان مالیاتی ارائه کنند برای اینکه مالیات ندهند یا مالیات کمتری پرداخت کنند. البته یک تعبیر قدیمی در این زمینه وجود دارد که معروف است صاحبان شرکت‌ها دوست کت و شلوار دارند. کت شلوار خود را برای بانک می‌پوشند و کت و شلوار کهنه خود را برای مالیات. البته این عده کمی مصداق دارد. اکنون هم نباید کسانی باشند که این رویه را در پیش گرفته و صورت‌های مالی شیک و سودده را به بانک ارائه کنند و صورت‌های مالی زیانده را به سازمان مالیاتی. این معضلی است که وجود دارد. دسته سوم کسانی هستند که فرار مالیاتی دارند. اقتصاد زیرزمینی و عدم شفافیت در بازارهای پولی و مالی باعث شده که عده‌ای با